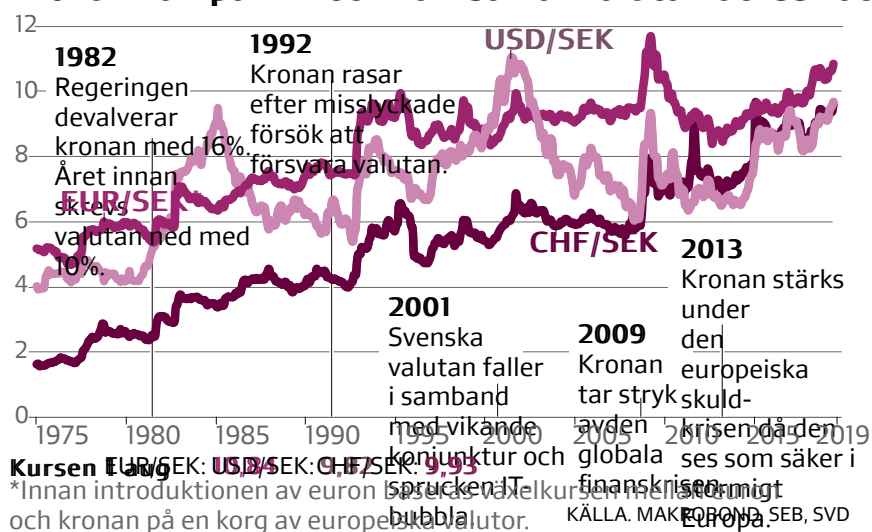

Medicinen? Att devalvera kronan.

Effekten syns tydligt i ett kurvan över kronans utveckling mot dollar och euron. Mellan mitten av 70- och 80-talet mer än halverades kronans värde mot dollarn. Kronan tappade också betydligt mot europeiska valutor.

Kronan kämpar i motvind – så har valutan utvecklats sedan 1975

80-talets devalveringarna verkade fungera. Exporten ökade, företagens vinster steg.

Festen spädades på av att Sverige i mitten av 80-talet dessutom började avreglera kreditmarknaden. Plötsligt kunde svenska hushåll och företag lättare låna, samtidigt som Sveriges ekonomi surfade på vågen av en världsomspännande högkonjunktur.

Finansvalp och Yuppie blev etablerade begrepp. Och svenskarna festade, shoppade – och lånade – som aldrig förr.

Livet lekte.

Ingen ville tänka på morgondagens baksmälla.

Vid slutet av 80-talet gick ekonomin så bra att arbetslösheten hade dykt till rekordlåga 1–2 procent – och det rådde stor brist på personal. Löntagarna satt med trumf på hand och fortsatte att kräva stora lönehöjningar. Den höga inflationen som slog rot på 70-talet, bet sig fast under hela 80-talet. I början av 90-talet tog inflationen ytterligare fart – som högst nådde den över tio procent.

Men festen tog slut och baksmällan kom.

Bostadsbubblan sprack. Och som att det inte räckte. Kollapsen sammanföll med att världsekonomin fick sig en törn – och att regeringen kraftigt minskade ränteavdragen. Fastighetspriserna föll kraftigt och bankerna gjorde stora förluster. Det fick ekonomin att krympa tre år i rad – mellan 1991 och 1993 – och arbetslöshet steg kraftigt.

Champagnekorkarna hade slutat smälla på Stureplan.

Utvecklingen ökade knappast förtroendet för kronan och svensk ekonomi. Samtidigt lättades

det på regler som gjorde det lättare för investerare att flytta ut pengar från Sverige. Pressen på kronan blev enorm. Investerare var nämligen nu helt övertygade: Sverige led av kroniskt hög inflation.

Och inflation är allt annat än bra för en valuta.

Klas Eklund förklarar varför i sin lärobok. Om den svenska inflationen år efter år skulle vara klart högre än till exempel den danska räcker ju den svenska kronan – efter ett antal år – till allt mindre konsumtion på hemmaplan än vad den danska gör i Danmark. Självklart ökar då efterfrågan på den danska kronan.

Trots Sveriges höga inflation höll sig kronan ändå relativt stabil mellan 1982 och 1992. Men till slut blev trycket för stort. För första gången på sextio år hade Sverige en flytande växelkurs vars värde bestämdes helt och hållet av marknaden.

När Bengt Dennis – på eftermiddagen den 19 november 1992 – meddelade att kronan släppts fri, rasade den svenska valutan.

Omvärldens förtroende var totalt förbrukat.

Lehman Brothers gick i konkurs den 15 september 2008. Foto: Charles Sykes/REX

”En kris är en fruktansvärd sak att slösa bort”.

Uttrycket myntades för 15 år sedan av Paul Romer, amerikansk ekonom som förra året vann Riksbankens ekonomipris, det som i folkmun brukar kallas Nobelpriset i ekonomi.

I Sverige började politikerna leva efter precis det mottot.

Från och med nu skulle inflationen bekämpas till varje pris. Riksbanken inrättade ett inflationsmål på två procent – och inflationen föll till den lägsta nivån på flera decennier. Den svaga kronan gav också – igen – den svenska ekonomin en rejäl knuff.

Det första som hände efter Lehman-kraschen var ju att världshandeln nära nog stannade upp

Till slut verkade marknaden vara övertygad och mellan mitten av 90-talet och flera år in på 2000-talet höll sig kronan relativt stabil mot våra grannländers valutor.

Ett tag.

Men allt skulle ändras hösten 2008. Den globala finanskrisen slog till med full kraft efter att investmentbanken Lehman Brothers gick i konkurs. Ett tag stod världshandeln bokstavligen helt still.

Anders Borg befann sig i sin röda tvåvåningsvilla i Katrineholm när han insåg att krisen var ett faktum. Den dåvarande finansministern slängde sig på luren till statsministern – och vännen – Fredrik Reinfeldt.

– Det första som hände efter Lehman-kraschen var ju att världshandeln nära nog stannade upp, minns Anders Borg idag.

Ett av de första offren blev den svenska kronan.

Det var inte så konstigt. Valutor i små länder anses normalt mindre säkra och tar ofta stryk när världsekonomin darrar. På bara några månader tappade kronan runt 20 procent mot euron och 30 procent mot dollarn.

Före detta finansminister Anders Borg menar att den svaga kronan hjälpte svensk ekonomi på fötter efter finanskrisen 2008. Foto: Adam Wrafter

Och ännu en gång räddade den svaga kronan svensk ekonomi – tillsammans med låga räntor och lite extra hjälp från regeringen. Efter att ha krympt över fem procent 2009 – togs hela tappet igen följande år.

– Arbetslösheten gick inte alls upp så som vi hade befarat. Jag tror att man räknade att den skulle stiga till 12-13 procent. Men så blev det inte, minns Borg.

Kronförsvagningen blev dock kortlivad. Skälet stavas den europeiska skuldskrisen då flera stora länder såg sina skulder skjuta i höjden i kölvattnet av finanskrisen. Men den här gången stod Sverige på mycket stabilare mark än vid 90-talskrisen. Stålbadet femton år tidigare hade gjort svensk ekonomi starkare, jämfört med de flesta andra länder i Europa. Och statskulden ökade knappt alls efter att ha minskat dramatiskt sedan 90-talet – från drygt 70 till knappt 30 procent av BNP.

Det föll i god jord hos utländska investerare som för ovanlighetens skull såg svenska tillgångar prissatta i kronor som – hör och häpna – en säker hamn i ett stormigt Europa. Det gav kronan ordentligt med luft under vingarna. Och i takt med att situationen i Europa förvärrades stärktes kronan mot euron.